EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

فوائد مستنبطة من قصة لقمان الحكيم

Fawā'id mustanbaṭa min qiṣṣat Luqmān al-ḥakīm

Învățăminte din povestea lui Luqmān

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Razzāq ibn ʿAbd al-Muḥsin al-Badr

Învățăminte din povestea lui Luqmān

فوائد مستنبطة من قصة لقمان الحكيم

Fawā'id mustanbaṭa min qiṣṣat Luqmān al-ḥakīm

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: فوائد مستنبطة من قصة لقمان الحكيم
Ediția I
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Text arab coranic: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, licența Creative Commons Attribution 3.0 (CC BY 3.0), https://tanzil.net. Textul arab este reprodus fără modificări; fragmentele sunt indicate în referințe.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Învățăminte din povestea lui Luqmān 1
1. Înțelepciunea este un dar de la Allah 4
2. Mijloacele prin care se dobândește înțelepciunea 5
3. Recunoștința păstrează și sporește binefacerile 6
4. Recunoștința inimii, a limbii și a mădularelor 7
5. Allah nu are nevoie de ascultarea robilor 8
6. Folosul recunoștinței se întoarce la cel recunoscător 9
7. Allah este cu desăvârșire lipsit de nevoi 10
8. Toată lauda I se cuvine lui Allah 11
9. Locul și folosul înțelepciunii 12
10. Îndemnul în educare și învățare 12
11. Apropierea plină de afecțiune 13
12. Ordinea priorităților în chemarea la Allah 14
13. Asocierea este cel mai mare păcat 15
14. Copiii trebuie crescuți în tawḥīd 15
15. Cea mai mare nedreptate 16
16. Roadele poruncilor și primejdiile interdicțiilor 16
17. Îndemnul de a le face bine părinților 16
18. Amintirea binelui primit de la mamă 17
19. Amintirea întoarcerii la Allah 18
20. Dreptul deosebit al mamei 18
21. Osteneala mamei nu poate fi răsplătită pe deplin 19
22. Dreptul părinților urmează dreptului lui Allah 19
23. Cum arătăm recunoștință părinților 19
24. Primejdia nesocotirii părinților 19
25. Părinții care poruncesc neascultarea 20
26. Binele primit trebuie păstrat în amintire 20
27. Ascultarea nu se face în păcat 21
28. Strădania celor aflați în rătăcire 21
29. Refuzul unui păcat și nesocotirea părinților 21
30. Meritul companionilor și al celor mai buni din comunitate 21
31. Alegerea tovarășilor 22
32. Întoarcerea către Allah 23

33. Toate faptele sunt înregistrate 23
34. Asocierea nu are nicio dovadă 23
35. Amintirea răsplății și a întoarcerii la Allah 24
36. Cunoașterea lui Allah cuprinde totul 24
37. Efectul credinței în numele și atributele lui Allah 25
38. Copilul trebuie învățat că Allah îl vede 25
39. Cântărirea faptelor, până la cea mai mică greutate 26
40. Nicio nedreptate nu se pierde 26
41. Numele al-Laṭīf și al-Ḫabīr 26
42. Rangul rugăciunii 26
43. Deprinderea copiilor cu îndemnul la bine 27
44. Îndemnul la răbdare 28
45. Lucrurile de seamă cer suflete mari 28
46. Avertizarea împotriva îngâmfării 28
47. Chemarea la cumpătare 28
48. Afirmarea iubirii ca atribut al lui Allah 29
49. Chemarea la caracter nobil 29
50. Folosirea pildelor în învățare 29
Încheiere 29
Indice 31

Învățăminte din povestea lui Luqmān

Toată lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și ne întoarcem la El cu căință. Căutăm adăpost la Allah de răul sufletelor noastre și de relele faptelor noastre. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu îl poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu îl poate călăuzi. Mărturisesc că nimeni nu este vrednic de adorare în afară de Allah, Singurul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Allah să reverse asupra lui, asupra familiei și tuturor companionilor săi binecuvântare și multă pace.

Acestea fiind spuse, îndemnurile cuprinse în povestea lui Luqmān conțin învățăminte mărețe, îndrumări nobile, observații binecuvântate și o cale dreaptă pentru chemarea la Allah, educarea copiilor și creșterea noilor generații. Ele arată mijloacele folositoare și metodele eficiente prin care oamenii pot fi chemați la Allah, Binecuvântat și Preaînalt, și învățați binele. De aceea, educatorii, părinții și învățătorii trebuie să le acorde atenție și să se oprească asupra lor în repetate rânduri, pentru a desprinde din ele o metodă dreaptă și o cale sănătoasă în chemare și învățare.

Pe lângă aceasta, îndemnurile conțin o abordare înțeleaptă, care atrage inimile și captează atenția, trezește dorința de bine și teama de rău, oferă sfat frumos și găsește calea potrivită spre oameni pentru a le arăta binele și a-i chema la religia lui Allah, Binecuvântat și Preaînalt. Chemarea înseamnă cunoaștere la care oamenii sunt invitați și faptă spre care sunt îndrumați; în același timp, are nevoie de înțelepciune, de mijloace folositoare și de metode care să aibă efect, pentru a ajunge la inimile lor. Allah, Preaslăvit și Preaînalt, i-a dăruit robului Său Luqmān înțelepciune, a așezat-o în inima lui și a făcut ca vorbele,

îndemnurile, învățarea și îndrumarea sa să fie înțelepciune.[1] Toate acestea ne cer să medităm cu grijă, să înțelegem și să studiem aceste îndemnuri pe care Allah, Binecuvântat și Preaînalt, le-a revelat în Cartea Sa, Coranul cel Nobil. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَٰنَ ٱلْحِكْمَةَ أَنِ ٱشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَن يَشْكُرْ
فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ وَإِذْ
قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّ
ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ
وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ
إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ
بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ

1 Luqmān a fost un rob drept, nu un profet. Nici Coranul cel Nobil, nici Sunna Profetului — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — nu conțin ceva care să dovedească faptul că ar fi fost profet. Imamul al-Baġawī — Allah să aibă milă de el — a relatat în comentariul său coranic acordul învățaților în această privință: „Învățații au căzut de acord că a fost un înțelept, nu un profet, cu excepția lui ʿIkrima, care a spus că Luqmān a fost profet; el a rămas singur cu această opinie." Maʿālim at-tanzīl, 3/490.

وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ يَٰبُنَيَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ
فَتَكُن فِى صَخْرَةٍ أَوْ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِى ٱلْأَرْضِ يَأْتِ
بِهَا ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأْمُرْ
بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ ۖ إِنَّ
ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ
فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ
وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنكَرَ
ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ ﴿

„Noi i-am dăruit lui Luqmān înțelepciunea: «Fii recunoscător față de Allah!» Cel care este recunoscător este recunoscător numai spre binele său, iar cel care este nerecunoscător — Allah este cu adevărat Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă. Și când Luqmān i-a spus fiului său, îndemnându-l: «Fiul meu drag, nu-I asocia nimic lui Allah! Asocierea este, cu adevărat, o nedreptate imensă.» Noi i-am poruncit omului să le facă bine părinților săi. Mama lui l-a purtat, îndurând slăbiciune peste

slăbiciune, iar înțărcarea lui este în doi ani. «Fii recunoscător față de Mine și față de părinții tăi! La Mine este întoarcerea. Iar dacă ei se străduiesc să te facă să-Mi asociezi ceva despre care nu ai cunoaștere, nu le da ascultare, însă poartă-te frumos cu ei în această lume și urmează calea celui care se întoarce la Mine. Apoi la Mine va fi întoarcerea voastră și vă voi înștiința despre ceea ce făceați.» «Fiul meu drag, chiar dacă ar fi cât greutatea unui grăunte de muștar și s-ar afla într-o stâncă, în ceruri ori în pământ, Allah îl va aduce. Allah este, cu adevărat, Cel Subtil, Binestiutorul. Fiul meu drag, împlinește rugăciunea, poruncește binele, oprește răul și rabdă ceea ce te lovește! Aceasta ține de hotărârea în lucrurile de seamă. Nu-ți întoarce obrazul de la oameni cu dispreț și nu umbla trufaș pe pământ! Allah nu-l iubește pe niciun om îngâmfat și lăudăros. Fii cumpătat în mers și coboară-ți glasul! Cel mai urât dintre glasuri este glasul măgarilor.»"
Coranul, 31:12-19

Vom vorbi despre acest pasaj binecuvântat prezentând o serie de învățăminte desprinse din aceste versete nobile. Am numărat, în grabă, cincizeci de învățăminte. Îl rog pe Allah să ne facă să avem folos din ele și să ne ajute să tragem cu adevărat folos din aceste îndemnuri înțelepte și binecuvântate.

1. Înțelepciunea este un dar de la Allah

Primul învățământ: înțelepciunea este un dar al Domnului, o dăruire divină pe care Allah, Preaslăvit și Preaînalt, o acordă cui voiește dintre robii Săi. Aceasta se desprinde din cuvintele Sale:

﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَٰنَ ٱلْحِكْمَةَ﴾

„Noi i-am dăruit lui Luqmān înțelepciunea."
Coranul, 31:12 (fragment)

Înțelepciunea este un dar cu care Allah îl cinstește pe cine voiește dintre robii Săi, după cum spune Preaînaltul:

﴿يُؤْتِي ٱلْحِكْمَةَ مَن يَشَآءُ ۚ وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

„El dăruiește înțelepciunea cui voiește, iar cel căruia i s-a dăruit înțelepciunea a primit, cu adevărat, un bine mult."
Coranul, 2:269 (fragment)

Cine dorește să fie ajutat să dobândească aceasta și orice alt bine să le ceară de la Allah, fiindcă binele și harul sunt în Mâna Lui: El le dăruiește cui voiește, iar Allah este Stăpânul harului nemărginit. Binele se dobândește numai prin sinceritate față de Allah, printr-o frumoasă îndreptare spre El, prin ascultarea Lui, prin cererea ajutorului Său și prin căutarea adăpostului la El pentru a-l obține. Călăuzirea și reușita sunt în Mâna Sa, fără să aibă vreun asociat.

2. Mijloacele prin care se dobândește înțelepciunea

Al doilea învățământ: pentru a dobândi înțelepciunea, robul trebuie să folosească anumite mijloace. Cine meditează la povestea lui Luqmān cel Înțelept și privește viața lui vede un rob drept, care Îl adora pe Allah și se îndrepta spre ascultarea Lui, îngrijindu-și legătura cu Domnul său. În biografia sa, așa cum au consemnat Ibn Kaṯīr și alți învățați,[2] se arată că era un om al adorării, al îndreptării spre Allah și al sincerității. Vorbea puțin, cugeta și medita mult. Trăgea folos din adunările de bine și îi îndemna pe oameni să le folosească, să-i consulte pe învățați și să învețe de la ei. Ideea este că, folosind mijloacele folositoare care îl apropie de Allah, robul dobândește binele, izbânda și înțelepciunea. De aceea, Profetul — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — a spus: „Stăruie în ceea ce îți este folositor și

2 Vezi biografia lui în al-Bidāya wa-n-nihāya, 2/146–153.

cere-I ajutorul lui Allah!”[3] Și a spus: „Cunoașterea se dobândește prin învățare, iar îngăduința prin deprinderea îngăduinței. Celui care caută binele i se dăruiește, iar cel care se ferește de rău este păzit de el.”[4]
Trebuie, așadar, depus efortul prin care se dobândește înțelepciunea. Nu este de ajuns ca robul să spună: *„O, Allah, dăruiește-mi înțelepciune!”* sau *„O, Allah, Îți cer cunoaștere folositoare și faptă dreaptă!”*, fără să recurgă la mijloace. Allah, Preaslăvit și Preaînalt, spune:

﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَتَوَكَّلۡ عَلَيۡهِ﴾

„Adoră-L și încrede-te în El!”
Coranul, 11:123 (fragment)

Și spune:

﴿إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ﴾

„Numai pe Tine Te adorăm și numai de la Tine cerem ajutor.”
Coranul, 1:5

3. Recunoștința păstrează și sporește binefacerile

Al treilea învățământ: recunoștința pentru binefacerile lui Allah are o mare însemnătate și un efect puternic asupra păstrării, continuității, creșterii și sporirii lor. Allah, Preaslăvit și Preaînalt, spune:

﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا لُقۡمَٰنَ ٱلۡحِكۡمَةَ أَنِ ٱشۡكُرۡ لِلَّهِ﴾

„Noi i-am dăruit lui Luqmān înțelepciunea: «Fii recunoscător față de Allah!»”
Coranul, 31:12 (fragment)

3 Relatat de Muslim, nr. 2664.

4 Relatat de al-Ḫaṭīb în Tārīḫuhu, 9/127, din relatarea lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī i-a considerat lanțul de transmitere bun în aṣ-Ṣaḥīḥa, nr. 342.

Când omul este recunoscător pentru o binefacere, ea rămâne; când este nerecunoscător, ea pleacă. De aceea, unii învățați numesc recunoștința *„păstrătoare”* și *„aducătoare”*: păstrează binefacerile prezente și le aduce pe cele care lipsesc. Allah, Binecuvântat și Preaînalt, spune:

﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾

„Și când Domnul vostru a vestit: «Dacă veți fi recunoscători, vă voi spori [binefacerile].»”
Coranul, 14:7 (fragment)

Iar aici spune: *„Fii recunoscător față de Allah!”*, adică pentru binefacerea, harul și cinstirea pe care ți le-a dăruit. Printre formele prin care El l-a cinstit pe acest rob drept se numără dăruirea înțelepciunii și ajutorul pentru dobândirea cunoașterii folositoare și a faptei drepte. Aceasta arată că robul căruia i s-a dat reușita în cunoaștere, faptă și bine trebuie să-I fie neîncetat recunoscător lui Allah, recunoscând binefacerea, harul, călăuzirea și ajutorul Lui.

4. Recunoștința inimii, a limbii și a mădularelor

Al patrulea învățământ: recunoștința pentru o binefacere se arată prin inimă, limbă și mădulare. Toate trei sunt cuprinse în cuvintele Preaînaltului: „Fii recunoscător față de Allah!” Cine a primit înțelepciune, cunoaștere folositoare și faptă dreaptă își arată recunoștința cu inima, recunoscând darul Binefăcătorului, cu limba, aducându-I laudă, mulțumire și recunoștință, și cu mădularele, folosind binefacerea în ascultarea lui Allah. Preaînaltul spune:

﴿ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا﴾

„Lucrați, voi, neam al lui Dāwūd, cu recunoștință!”
Coranul, 34:13 (fragment)

Robul săvârșește fapte drepte, stăruie în ascultare și folosește binefacerea pe calea și în felul poruncit de Allah, Binecuvântat și Preaînalt.

5. Allah nu are nevoie de ascultarea robilor

Al cincilea învățământ: recunoștința celor recunoscători nu-I aduce lui Allah vreun folos, iar nerecunoștința celor nerecunoscători nu-I aduce vreo vătămare. El spune:

﴿أَنِ ٱشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾

„Fii recunoscător față de Allah! Cel care este recunoscător este recunoscător numai spre binele său, iar cel care este nerecunoscător — Allah este cu adevărat Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă."
Coranul, 31:12 (fragment)

Nici mulțumirea celui care mulțumește, nici ascultarea celui care ascultă nu-I aduc vreun folos; nici nerecunoștința celui nerecunoscător, nici neascultarea celui nesupus nu-I aduc vreo vătămare. Cugetă la cuvintele lui Allah din hadisul qudsī transmis de Abū Ḍarr — Allah să fie mulțumit de el — în Ṣaḥīḥ Muslim:[5] „Robii Mei! Dacă primii și ultimii dintre voi, oamenii și djinnii dintre voi, ar avea inima celui mai evlavios om dintre voi, aceasta nu ar adăuga nimic stăpânirii Mele. Robii Mei! Dacă primii și ultimii dintre voi, oamenii și djinnii dintre voi, ar avea inima celui mai nelegiuit om dintre voi, aceasta nu ar micșora cu nimic stăpânirea Mea."

5 Nr. 2577.

Ascultarea cuiva nu-I aduce folos, iar neascultarea cuiva nu-I aduce vătămare. Dimpotrivă:

﴿مَّنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَا﴾

„Cel care urmează călăuzirea o urmează numai spre binele său, iar cel care se rătăcește se rătăcește numai împotriva sa."
Coranul, 17:15 (fragment)

Allah este Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă. Tot despre aceasta sunt cuvintele Sale:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ أَنتُمُ ٱلۡفُقَرَآءُ إِلَى ٱللَّهِۖ وَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ وَيَأۡتِ بِخَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾

„O, oameni! Voi sunteți cei care au nevoie de Allah, iar Allah este Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă. Dacă voiește, El vă face să pieriți și aduce o creație nouă."
Coranul, 35:15-16

6. Folosul recunoștinței se întoarce la cel recunoscător
Al șaselea învățământ: efectul și folosul recunoștinței robului pentru binefacerea lui Allah se întorc asupra robului însuși:

﴿وَمَن يَشۡكُرۡ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦ﴾

„Cel care este recunoscător este recunoscător numai spre binele său."
Coranul, 31:12 (fragment)

Dacă robul este recunoscător, folosul recunoștinței sale se întoarce la el în această lume și în Viața de Apoi. Aici îi păstrează și îi statornicește binefacerea, aducându-i și alte binefaceri, după cum s-a arătat; în Viața de Apoi îi aduce răsplată, plată și un sfârșit bun. Așadar, când robul este recunoscător, recunoștința sa se întoarce asupra lui și el însuși trage folos din ea. Tot despre aceasta spune Allah Preaînaltul:

﴿مَّنِ ٱهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾

„Cel care urmează călăuzirea o urmează numai spre binele său, iar cel care se rătăcește se rătăcește numai împotriva sa."
Coranul, 17:15 (fragment)

Iar dacă robul — Allah să ne păzească! — este nerecunoscător, nerecunoștința lui se întoarce împotriva sa ca nenorocire, mâhnire și regret în această lume și în Viața de Apoi. Robul trebuie să înțeleagă aici că el este cel care are nevoie să-I fie recunoscător lui Allah; Allah, Preaslăvit și Preaînalt, nu are nevoie de recunoștința lui.

7. Allah este cu desăvârșire lipsit de nevoi

Al șaptelea învățământ: credința în desăvârșita independență a lui Allah față de orice nevoie, sub toate aspectele, și în nevoia robilor față de El, sub toate aspectele. „Iar cel care este nerecunoscător — Allah este cu adevărat Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă." Credem că Allah este lipsit de nevoi. Al-Ġanī, „Cel lipsit de orice nevoie", este unul dintre numele Sale cele mai frumoase și cuprinde acest atribut al Lui. El nu are nevoie în nicio privință de robii Săi sau de vreuna dintre făpturile Sale, în vreme ce robii și toate făpturile Sale au nevoie de El în toate privințele. Credem că Domnul nostru, Cel lipsit de orice nevoie, S-a înălțat deasupra Tronului Său și este separat de creația Sa, după cum El Însuși a vestit în Cartea Sa:

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾

„Cel Milostiv S-a înălțat deasupra Tronului."
Coranul, 20:5

﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾

„Apoi S-a înălțat deasupra Tronului."
Coranul, 7:54 (fragment)

În același timp, credem că El nu are nevoie nici de Tron, nici de ceea ce se află mai jos de el și că toate făpturile — Tronul și cele de sub el — au nevoie de Allah. El spune:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُمۡسِكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ أَن تَزُولَا﴾

„Allah ține cerurile și pământul să nu se prăbușească."
Coranul, 35:41 (fragment)

El este Cel care susține Tronul, susține cerurile și susține pământul. Toate făpturile dăinuiesc fiindcă Allah le susține; ele nu se pot lipsi de El nici cât o clipire.

8. Toată lauda I se cuvine lui Allah

Al optulea învățământ: afirmarea desăvârșitei vrednicii de laudă a lui Allah. Toate laudele I se cuvin pentru generoasele Sale binefaceri și pentru măreția numelor și atributelor Sale. El spune: „Iar cel care este nerecunoscător — Allah este cu adevărat Cel lipsit de orice nevoie, Cel vrednic de laudă." Al-Ḥamīd, „Cel vrednic de laudă", este unul dintre numele Sale cele mai frumoase. El arată că lauda Îi aparține lui Allah și că Lui I se cuvine lauda deplină, fără nicio limită, în orice împrejurare și în orice timp. Este lăudat pentru numele și atributele Sale, pentru binefacerile, darurile, harul și dărnicia Sa. El este al-Ḥamīd, Căruia Îi aparține toată lauda. Preaînaltul spune:

﴿لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْآخِرَةِ﴾

„Lui I se cuvine lauda în această lume și în Viața de Apoi."
Coranul, 28:70 (fragment)

Lui I se cuvine lauda la început și la sfârșit, iar recunoștința, în exterior și în lăuntru. Toată lauda Îi aparține, toate binefacerile vin de la Allah, iar orice binefacere de care au parte robii este de la El: El este Cel care le-o dăruiește. De aceea, întreaga laudă trebuie îndreptată numai către Binefăcător. Așa spun pelerinii în talbiya: *„Cu adevărat, lauda, binefacerea și stăpânirea Îți aparțin. Tu nu ai niciun asociat."*

9. Locul și folosul înțelepciunii

Al nouălea învățământ: înțelepciunea are un loc înalt și aduce mult folos celui căruia Allah i-a dăruit-o și pe care l-a ajutat să o dobândească. Aceasta se vede limpede în pasajul binecuvântat, în care Allah îl laudă pe Luqmān pentru că i-a dăruit înțelepciunea. Aceasta îl face pe rob să dorească să afle ce este înțelepciunea și să se împodobească cu ea. Despre sensul înțelepciunii s-a spus: este cunoașterea folositoare însoțită de fapta dreaptă; este așezarea lucrurilor la locul lor; este discernământul, înțelegerea, justețea și judecata sănătoasă. Au fost date și alte explicații.

Ideea este că înțelepciunea are un rang măreț. Fiecare rob trebuie să se străduiască și să depună efort pentru a o dobândi, folosind mijloacele îngăduite de religie și căile prin care se ajunge la ea.

10. Îndemnul în educare și învățare

Al zecelea învățământ: metoda îndemnului are o mare însemnătate în educare și învățare. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَـٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾

„Și când Luqmān i-a spus fiului său, îndemnându-l..."
Coranul, 31:13 (fragment)

Îndemnul are un efect puternic asupra educării oamenilor și învățării celor tineri. După cum au spus învățații, îndemnul înseamnă ca învățătura spre care oamenii sunt călăuziți și îndrumați să fie însoțită de trezirea dorinței și a temerii. Binele este poruncit împreună cu motive care îl fac dorit, iar răul este oprit împreună cu motive care îl fac temut. Îndemnul este, așadar, poruncirea binelui și oprirea răului, însoțite de încurajare și avertizare. Încurajarea arată foloasele, roadele și urmările pe care le dobândește robul dacă face lucrul spre care este îndemnat. Avertizarea arată primejdiile și vătămările care îl ajung pe cel care săvârșește ceea ce i-a fost interzis.

Așa a procedat Luqmān cel Înțelept. Și-a însoțit îndemnurile cu o încurajare folositoare, care îl îmboldește pe cel chemat să împlinească în cel mai frumos și mai desăvârșit fel ceea ce i se cere, și cu o avertizare care îl oprește de la săvârșirea păcatului și a greșelii.

11. Apropierea plină de afecțiune

Al unsprezecelea învățământ: apropierea plină de afecțiune are o mare însemnătate și un efect puternic asupra celui care ascultă și învață. Când vrei să îndemni și să sfătuiești un om, trebuie să-i arăți afecțiune prin expresii blânde și cuvinte frumoase, care fac ca vorbele tale să-i pătrundă în inimă și inima să i se deschidă pentru ele. Observă cum Luqmān, îndemnându-și fiul, a folosit vorbe frumoase, un mod de adresare care mișcă sufletul și cuvinte care ajung la inimă. Privește blândețea cu care îi vorbește: expresia „Fiul meu drag!" se repetă în pasaj, pentru că are o mare putere asupra inimii și sufletului copilului și îl ajută să asculte cu atenție și să tragă folos deplin. Cât de puternic este efectul cuvântului când este însoțit de o frumoasă apropiere!

Dar dacă îndemnul este lipsit de afecțiune — de pildă, cineva îi spune copilului, când îl sfătuiește sau îl oprește de la ceva: *„Măi, băiete!"*, ori îl strigă cu nume de animale, așa cum se relatează despre unii — cum i s-ar putea deschide inima? O asemenea abordare contribuie, fără îndoială, la închiderea și încremenirea minții. Câtă deosebire între această cale și folosirea afecțiunii de

către cel care îndeamnă! Luqmān îi spune fiului său: *„Fiul meu drag!”*, cu duioșie, dragoste părintească, compasiune și milă, iar inima se deschide.

Observă și apropierea frumoasă din hadisul lui Muʿāḏ ibn Jabal — Allah să fie mulțumit de el. Într-o zi, Profetul — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — l-a luat de mână și i-a spus: *„Muʿāḏ, eu te iubesc!”* Muʿāḏ i-a răspuns: *„Tatăl și mama mea să-ți fie răscumpărare, Trimis al lui Allah! Și eu te iubesc.”* El i-a spus: *„Te sfătuiesc, Muʿāḏ, să nu lași, după nicio rugăciune, următoarele cuvinte:”*

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

„O, Allah, ajută-mă să Te pomenesc, să-Ți fiu recunoscător și să Te ador frumos!”[6]
Invocația transmisă lui Muʿāḏ ibn Jabal

A început prin afecțiune și blândețe, pentru ca omul să primească învățătura, inima să i se deschidă și să fie pregătit să o dobândească. Acestea sunt necesare în chemarea la Allah și în învățarea oamenilor binele.

12. Ordinea priorităților în chemarea la Allah

Al doisprezecelea învățământ: respectarea priorităților în chemarea la Allah. Părinții, educatorii și cei care cheamă la Allah trebuie să ia aminte la aceasta. Când îi invită pe oameni la bine, încep cu ceea ce este cel mai important, apoi cu ceea ce urmează ca însemnătate. Chiar și în educarea copiilor și creșterea generațiilor, începem prin a sădi crezul corect și credința folositoare; apoi îi învățăm actele de adorare, buna purtare și caracterul frumos. De aceea, când Profetul — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — l-a trimis pe Muʿāḏ ibn Jabal în Yemen, i-a spus: „Vei ajunge la un neam dintre Oamenii Cărții. Primul lucru la care îi chemi să fie a-L adora numai pe

6 Relatat de Aḥmad, nr. 22119, Abū Dāwūd, nr. 1522, și an-Nasāʾī, în al-Kubrā, nr. 9937. Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ, nr. 7969.

Allah Preaînaltul."[7]

Așa a făcut Luqmān cel Înțelept. Dorind să-i dea fiului său o serie de îndemnuri folositoare, pe care acesta avea nevoie să le primească și la care trebuia chemat, a început cu: *„Fiul meu drag, nu-I asocia nimic lui Allah!"*, respectând astfel prioritățile.

13. Asocierea este cel mai mare păcat

Al treisprezecelea învățământ: asocierea altora cu Allah este cel mai mare și mai primejdios păcat și cea mai gravă faptă pe care Allah a interzis-o. Aceasta se desprinde din faptul că Luqmān cel Înțelept a început prin a avertiza asupra lucrului celui mai primejdios. Așa procedează sfătuitorii: când opresc de la lucruri grave, încep cu cel mai grav. De aceea, Luqmān a început oprindu-și fiul de la asocierea cu Allah. În acest pasaj binecuvântat vedem că l-a oprit de la mai multe lucruri: de la trufie, amăgire și îngâmfare. Dar primul lucru de la care l-a oprit a fost asocierea cu Allah, ceea ce arată că ea este cea mai primejdioasă și mai vătămătoare dintre toate.

14. Copiii trebuie crescuți în tawḥīd

Al paisprezecelea învățământ: copiii trebuie crescuți de mici în adorarea numai a lui Allah, cu sinceritate, departe de asociere. Și aceasta se desprinde din îndemnul: „Fiul meu drag, nu-I asocia nimic lui Allah!" De mici, copiii au nevoie să fie preveniți împotriva asocierii și chemați la tawḥīd și sinceritate față de Allah. Dacă un copil învață tawḥīd de la începutul creșterii sale, aceasta îi va aduce, cu voia lui Allah, un mare folos.

Unul dintre înțelesurile înțelepte ale numirii copiilor ʿAbd Allah și ʿAbd ar-Raḥmān, așa cum spune hadisul: „Cele mai bune nume sunt ʿAbd Allah și ʿAbd ar-Raḥmān",[8] este ca fiul să crească în tawḥīd, știind că este robul lui Allah: nu robul patimii, al lumii, al lui Șayṭān sau al dorințelor egoiste, ci robul lui Allah, Binecuvântat și Preaînalt. Copiii sunt crescuți astfel pe principiile

7 Relatat de al-Buḫārī, nr. 1389 și 6937, și de Muslim, nr. 19, din relatarea lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi.

8 Relatat de Aḥmad, nr. 17606, și al-Ḥākim, 4/276, care l-a declarat autentic; aḍ-Ḍahabī i-a confirmat aprecierea. Vezi aṣ-Ṣaḥīḥa, nr. 904.

credinței și temeliile crezului. Acesta este fundamentul pe care se ridică zidirea religiei, pe care se întemeiază și dăinuiește credința. Religia nu poate dăinui și nici nu poate fi dreaptă decât prin tawḥīd și sinceritate față de Allah.

15. Cea mai mare nedreptate

Al cincisprezecelea învățământ: asocierea cu Allah este cea mai mare nedreptate și cea mai gravă fărădelege. Aceasta se desprinde din cuvintele Preaînaltului:

﴿إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

„Asocierea este, cu adevărat, o nedreptate imensă."
Coranul, 31:13 (fragment)

Nedreptatea înseamnă a așeza un lucru în alt loc decât cel cuvenit lui. Ce nedreptate poate fi mai urâtă decât a așeza adorarea acolo unde nu îi este locul, îndreptând-o spre o făptură imperfectă și neputincioasă, care nu poate să-și aducă nici folos, nici vătămare și nu stăpânește nici viața, nici învierea? Ce păcat este mai mare decât acesta? Allah îl creează pe om, iar omul își îndreaptă adorarea spre altcineva. Allah îl înzestrează cu cele de trebuință, iar el le cere de la altcineva. Allah îl vindecă, iar el caută vindecarea la altcineva. Ce nedreptate ar putea fi mai mare?

16. Roadele poruncilor și primejdiile interdicțiilor

Al șaisprezecelea învățământ: cel care învață și cel chemat la bine au nevoie să cunoască roadele poruncilor și primejdia faptelor interzise, pentru a le putea urma. Când i se amintește o poruncă, omul are nevoie să i se arate folosul și rodul ei; când i se amintește o interdicție, are nevoie să i se arate urmarea rea care îl așteaptă pe cel ce intră pe acea cale. Aceasta se desprinde din mai multe locuri ale poveștii.

17. Îndemnul de a le face bine părinților

Al șaptesprezecelea învățământ: îndemnul de a fi buni cu părinții, de a-i cinsti și de a le respecta drepturile. El apare în cuvintele Preaînaltului:

﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَـٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ﴾

„Noi i-am poruncit omului să le facă bine părinților săi. Mama lui l-a purtat, îndurând slăbiciune peste slăbiciune, iar înțărcarea lui este în doi ani. «Fii recunoscător față de Mine și față de părinții tăi! La Mine este întoarcerea.»”
Coranul, 31:14

Îndemnul privitor la părinți are o mare însemnătate; un asemenea îndemn privește lucrurile de seamă. Aici îndemnul vine de la Domnul lumilor. De aceea, mai mulți comentatori coranici au spus că propoziția *„Noi i-am poruncit omului să le facă bine părinților săi”* intervine între îndemnurile lui Luqmān ca o poruncă de la Allah Însuși de a le face bine părinților. Așadar, printre marile învățăminte ale pasajului se numără grija față de părinți, cunoașterea dreptului lor, bunătatea și respectul față de ei și împlinirea drepturilor lor.

18. Amintirea binelui primit de la mamă

Al optsprezecelea învățământ: printre cele mai puternice ajutoare pentru a le face bine părinților se numără amintirea binelui pe care ți l-au făcut și a grijii lor neîntrerupte. Aceasta îl ajută pe om să fie bun și îl îndepărtează de nerecunoștință și ruperea legăturilor. Cugetă la cuvintele:

﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَـٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ﴾

„Noi i-am poruncit omului să le facă bine părinților săi. Mama lui l-a purtat, îndurând slăbiciune peste slăbiciune, iar înțărcarea lui este în doi ani.”
Coranul, 31:14 (fragment)

Adică: fiule, amintește-ți maternitatea, sarcina, alăptarea și creșterea prin care mama ta ți-a făcut bine. Amintește-ți sarcina, durerile și ostenelile ei și timpul îndelungat pe care l-ai petrecut în pântecele ei. Ea te-a purtat nouă luni, suferind când se ridica, când se așeza și când dormea. A urmat nașterea, greutatea ei și ceea ce a îndurat mama până când ai venit în această lume; apoi alăptarea, cu oboselile, durerile și nopțile nedormite care o însoțesc. Acest bine nu trebuie uitat și nici șters din minte.

19. Amintirea întoarcerii la Allah

Al nouăsprezecelea învățământ: un alt lucru care ajută la bunătatea față de părinți este amintirea întoarcerii la Allah. Cel bun cu părinții își amintește că se va întoarce la Allah și va primi răsplata bunătății și respectului său, iar aceasta îl face și mai bun și mai respectuos. Cel care îi nesocotește își amintește că se va întoarce la Allah și va primi pedeapsa nerecunoștinței sale, iar aceasta îl oprește de la răutate și neascultare. Aceasta se desprinde din cuvintele: „La Mine este întoarcerea."

20. Dreptul deosebit al mamei

Al douăzecilea învățământ: dreptul mamei este măreț, iar ea este cea mai îndreptățită dintre oameni la bunătate și tovărășie frumoasă. Într-un hadis, un om l-a întrebat pe Profet — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace: „Trimis al lui Allah, cine merită cel mai mult buna mea purtare?" El a răspuns: „Mama ta." Omul a întrebat: „Apoi cine?" El a răspuns: „Apoi mama ta." A întrebat: „Apoi cine?" El a răspuns: „Apoi mama ta." A întrebat: „Apoi cine?" El a răspuns: „Apoi tatăl tău."[9]

A menționat mama de trei ori, fiindcă ea este cea mai îndreptățită la bună purtare: binele pe care copilul l-a primit de la ea nu l-a primit, nici măcar pe aproape, de la altcineva. De aceea, unii învățați au spus că versetul acesta dovedește și susține vorbele Profetului: *„Mama ta, apoi mama ta, apoi mama ta."* Allah a menționat aici trei trepte ale binelui făcut de mamă copilului: în

9 Relatat de al-Buḫārī, nr. 5971, și Muslim, nr. 2548, din relatarea lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el.

primul rând maternitatea — *„mama lui”*; în al doilea rând purtarea în pântece — *„l-a purtat”*; în al treilea rând alăptarea — *„iar înțărcarea lui”*.

Aceste trei trepte vin de la mamă, nu de la tată și nici de la oricare alt om care i-a făcut bine copilului. Ele cer răsplătirea binelui cu bine și fac din ea persoana cea mai îndreptățită la tovărășie frumoasă. Dar una dintre marile nenorociri este să vezi pe cineva care a primit de la mama sa acest bine deplin și această grijă neîntreruptă, iar la urmă își îndreaptă bunătatea, afecțiunea și frumoasa purtare spre alții, care nu i-au oferit nici a suta parte din ce i-a oferit ea. Mamei nu-i dă nimic din buna sa tovărășie sau, dacă îi dă, îi dă doar ce rămâne și foarte puțin. Așa se răsplătesc binele și bunătatea? Așa sunt răsplătiți binefăcătorii? De aceea, nesocotirea mamei este unul dintre cele mai mari păcate și dintre cele mai aspre lucruri de condamnat. Cum să fii nerecunoscător tocmai față de cea care ți-a făcut bine și te-a cinstit?

21. Osteneala mamei nu poate fi răsplătită pe deplin

Al douăzeci și unulea învățământ: copilul nu poate răsplăti pe deplin greutatea și osteneala pe care mama le-a îndurat în sarcină și la naștere, oricâtă bunătate și oricât efort ar depune.

22. Dreptul părinților urmează dreptului lui Allah

Al douăzeci și doilea învățământ: alăturarea dreptului părinților de dreptul lui Allah dovedește măreția lui: este cel mai obligatoriu drept după dreptul lui Allah. În Coran se întâmplă adesea ca Allah să alăture dreptului Său dreptul părinților.

23. Cum arătăm recunoștință părinților

Al douăzeci și treilea învățământ: recunoștința față de părinți se arată prin iubire, rugă pentru ei, bunătate, păstrarea legăturilor și facere de bine.

24. Primejdia nesocotirii părinților

Al douăzeci și patrulea învățământ: nesocotirea părinților este primejdioasă, fiind unul dintre cele mai mari păcate și dintre cele mai condamnabile fapte. În cele două culegeri autentice, Abū

Bakra — Allah să fie mulțumit de el — relatează că Trimisul lui Allah — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — a spus, de trei ori: „Să nu vă înștiințez despre cele mai mari dintre păcatele mari?" Ei au răspuns: „Ba da, Trimis al lui Allah!" El a spus: „Asocierea cu Allah și nesocotirea părinților." Apoi, după ce fusese rezemat, s-a ridicat în șezut și a spus: „Și vorbirea mincinoasă!" Nu a încetat să o repete, până când ne-am spus: „De-ar tăcea!"[10]

25. Părinții care poruncesc neascultarea

Al douăzeci și cincilea învățământ: felul în care ne purtăm cu tatăl ori mama atunci când sunt asociaționiști sau nelegiuiți. Allah spune:

﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾

„Iar dacă ei se străduiesc să te facă să-Mi asociezi ceva despre care nu ai cunoaștere, nu le da ascultare, însă poartă-te frumos cu ei în această lume."
Coranul, 31:15 (fragment)

Tatăl și mama nu sunt ascultați dacă îi cer copilului lor să-I asocieze ceva lui Allah sau să săvârșească un păcat; în același timp, el trebuie să le țină o tovărășie frumoasă.

26. Binele primit trebuie păstrat în amintire

Al douăzeci și șaselea învățământ: Legea islamică este desăvârșită în chemarea ei la păstrarea binelui și la prețuirea bunătății primite. Aceasta este limpede: deși tatăl ori mama asociaționiști își cheamă copilul la asociere, Allah spune: „Poartă-te frumos cu ei în această lume." Dacă aceasta se cere pentru părinți asociaționiști, cum trebuie să fie purtarea față de

10 Al-Buḫārī, nr. 2654; Muslim, nr. 87.

părinți credincioși, care poruncesc numai binele și cheamă numai la bunătate și facere de bine?

27. Ascultarea nu se face în păcat

Al douăzeci și șaptelea învățământ: nicio făptură nu trebuie ascultată în neascultare față de Creator. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾

„Iar dacă ei se străduiesc să te facă să-Mi asociezi ceva despre care nu ai cunoaștere, nu le da ascultare."
Coranul, 31:15 (fragment)

28. Străduința celor aflați în rătăcire

Al douăzeci și optulea învățământ: adepții rătăcirii și ai falsității pot lupta, pot depune efort și își pot cheltui toată puterea pentru răspândirea falsității lor și chemarea la rătăcire. Aceasta reiese din cuvintele: „Iar dacă ei se străduiesc..." În schimb, unii dintre oamenii adevărului pot da dovadă de lene și slăbiciune în această privință.

29. Refuzul unui păcat și nesocotirea părinților

Al douăzeci și nouălea învățământ: trebuie făcută deosebirea între a nu asculta o cerere și a-ți nesocoti părinții. Unii le confundă și le socotesc același lucru, dar între ele există o deosebire. Allah a spus: „Nu le da ascultare", fără să spună: „Nesocotește-i."

30. Meritul companionilor și al celor mai buni din comunitate

Al treizecilea învățământ: meritul companionilor și al celor mai buni oameni ai comunității se desprinde din cuvintele:

﴿وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ﴾

„Urmează calea celui care se întoarce la Mine."
Coranul, 31:15 (fragment)

Dacă privești starea companionilor și a celor mai buni din comunitate, vezi că sunt oameni care se întorc către Allah. De aceea, unii comentatori spun că *„Urmează calea celui care se întoarce la Mine"* se referă la Abū Bakr, iar alții, la companioni. Toate acestea explică textul prin unele dintre persoanele cuprinse în el sau prin cele mai bune dintre ele. Aceasta arată meritul companionilor și al celor mai buni oameni ai comunității. Trebuie să cunoaștem calea acestor oameni aleși, să o urmăm și să ne ferim să urmăm altă cale decât a credincioșilor:

﴿وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ ٱلْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا﴾

„Pe cel care se împotrivește Trimisului după ce i s-a arătat limpede călăuzirea și urmează o altă cale decât cea a credincioșilor îl vom lăsa pe calea pe care a ales-o și îl vom face să ardă în Gheena. Și ce rea întoarcere!"
Coranul, 4:115

31. Alegerea tovarășilor

Al treizeci și unulea învățământ: alegerea tovarășului are o mare însemnătate. Credinciosul nu trebuie să stea cu oricine dorește. Cât rău i se poate întâmpla omului din pricina tovarășului! Robului i se cere să nu se așeze cu oricine, ci să stea alături de oamenii binelui, ai virtuții și ai nobleții. Și aceasta se desprinde din cuvintele: „Urmează calea celui care se întoarce la Mine."

32. Întoarcerea către Allah

Al treizeci și doilea învățământ: virtutea întoarcerii către Allah și rangul celor care se întorc la El. Aceasta reiese din: „Urmează calea celui care se întoarce la Mine." Allah a făcut din calea lor o cale de urmat și un drum de străbătut. Întoarcerea către Allah cuprinde patru lucruri: iubirea Lui, supunerea față de El, îndreptarea spre El și întoarcerea de la tot ceea ce este în afară de El. Ibn al-Qayyim a spus: „Numele de «cel care se întoarce către Allah» îl merită numai cel în care se reunesc aceste patru lucruri. Explicațiile primelor generații despre acest cuvânt se învârt în jurul acestui sens."[11]

33. Toate faptele sunt înregistrate

Al treizeci și treilea învățământ: toate faptele robilor sunt numărate și înregistrate împotriva lor; le vor găsi prezente în Ziua Învierii:

﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

„Apoi la Mine va fi întoarcerea voastră și vă voi înștiința despre ceea ce făceați."
Coranul, 31:15 (fragment)

34. Asocierea nu are nicio dovadă

Al treizeci și patrulea învățământ: asocierea cu Allah nu are nicio dovadă, iar adepții ei nu au niciun argument care să o susțină. Aceasta se desprinde din:

﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾

„Iar dacă ei se străduiesc să te facă să-Mi asociezi ceva despre care nu ai cunoaștere..."
Coranul, 31:15 (fragment)

11 Madārij as-sālikīn, 1/434.

La fel sunt cuvintele Preaînaltului:

﴿وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ﴾

„Cel care cheamă, alături de Allah, o altă divinitate, fără să aibă vreo dovadă pentru ea…”
Coranul, 23:117 (fragment)

Orice fel de asociere, oricare ar fi forma ei, nu are nicio dovadă. Aceasta este o însușire nedespărțită a asocierii, în toate stările și în toate formele ei.

35. Amintirea răsplății și a întoarcerii la Allah

Al treizeci și cincilea învățământ: când oamenii sunt chemați la bine și opriți de la rău, trebuie subliniată întoarcerea la Allah și răsplătirea robilor pentru ceea ce au săvârșit în această viață. Cei care cheamă la Allah trebuie să țină seama de aceasta. Datorită însemnătății ei, ideea este repetată în povestea lui Luqmān prin „La Mine este întoarcerea”, apoi prin „La Mine va fi întoarcerea voastră”. Oamenii au nevoie să li se amintească iar și iar, până când li se întipărește în minte că vor sta înaintea lui Allah și că El îi va răsplăti pentru faptele făcute în această viață, astfel încât să se pregătească bine și să fie gata pentru Ziua Întoarcerii.

36. Cunoașterea lui Allah cuprinde totul

Al treizeci și șaselea învățământ: cunoașterea lui Allah cuprinde totul și nimic nu Îi este ascuns în cer sau pe pământ:

﴿يَٰبُنَيَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٖ فَتَكُن فِي
صَخۡرَةٍ أَوۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ يَأۡتِ بِهَا ٱللَّهُۚ إِنَّ
ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾

„Fiul meu drag, chiar dacă ar fi cât greutatea unui grăunte de muștar și s-ar afla într-o stâncă, în ceruri ori în pământ, Allah îl va aduce. Allah este, cu adevărat, Cel Subtil, Bineștiutorul."
Coranul, 31:16

37. Efectul credinței în numele și atributele lui Allah

Al treizeci și șaptelea învățământ: credința în numele și atributele lui Allah are efect asupra îndreptării robului și curățirii faptelor sale. Cu cât omul Îl cunoaște mai bine pe Allah, cu atât se teme mai mult de El, caută mai stăruitor să-L adore și se îndepărtează mai mult de neascultare. Luqmān i-a amintit în repetate rânduri fiului său numele și atributele lui Allah.

38. Copilul trebuie învățat că Allah îl vede

Al treizeci și optulea învățământ: copiii trebuie educați să vegheze asupra faptelor lor știind că Allah îi vede. Dacă îi spui fiului tău: „Nu face cutare lucru!", nu-l face să se gândească numai la supravegherea ta, ci îndreaptă-l spre faptul că Allah îi vede faptele. Spune-i, de pildă: „Fiul meu drag, roagă-te și stai departe de cele interzise, fiindcă Allah te vede, știe totul despre tine și nimic din ceea ce faci nu Îi este ascuns. Chiar dacă ai săvârși o greșeală mică și chiar dacă ar fi înăuntrul unei stânci tari, în cer sau în adâncurile pământului, Allah o va aduce în Ziua Învierii. Ia aminte, fiul meu, și veghează asupra faptelor tale știind că Allah te vede!" Cât de folositor este acest lucru în educarea copiilor!

39. Cântărirea faptelor, până la cea mai mică greutate

Al treizeci și nouălea învățământ: în Ziua Învierii, cântărirea va ține seama și de greutatea unei particule:

﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ﴾

„Cel care face un bine cât greutatea unei particule îl va vedea, iar cel care face un rău cât greutatea unei particule îl va vedea."
Coranul, 99:7-8

Aceasta se desprinde din cuvintele Preaînaltului: *„Fiul meu drag, chiar dacă ar fi cât greutatea unui grăunte de mușt ar..."*

40. Nicio nedreptate nu se pierde

Al patruzecilea învățământ: nedreptățile nu se pierd, oricât de mici ar fi. Fiecare nedreptate va fi adusă în Ziua Învierii, chiar dacă a fost un lucru neînsemnat și foarte mic. De aceea, unii comentatori au explicat „chiar dacă ar fi cât greutatea unui grăunte de mușt ar" ca referindu-se la o nedreptate: oricât de mică ar fi, Allah o va aduce.

41. Numele al-Laṭīf și al-Ḫabīr

Al patruzeci și unulea învățământ: credința în numele lui Allah al-Laṭīf și al-Ḫabīr. Aceste două nume apar împreună în mai multe versete ale Coranului cel Nobil. Sensul numelui al-Ḫabīr, „Bineștiutorul", privește cunoașterea lucrurilor ascunse, extrem de fine, de mici și de tainice; cu atât mai mult, El cunoaște lucrurile vădite și limpezi. Numele al-Laṭīf are două sensuri: primul este sensul lui al-Ḫabīr; al doilea este Cel care, prin delicatețea și bunătatea Sa, le aduce robilor și aliaților Săi ceea ce le este de folos pe căi pe care ei nu le simt.

42. Rangul rugăciunii

Al patruzeci și doilea învățământ: rangul rugăciunii, însemnătatea împlinirii ei și creșterea copiilor în grija de a o

păstra. Rugăciunea se numără printre cele mai mari îndatoriri și cele mai de seamă obligații pe care Allah le-a impus robilor Săi. Ea este stâlpul religiei și cel mai ferm dintre stâlpii ei după cele două mărturisiri. Este legătura dintre rob și Domnul său și primul lucru pentru care robul va fi chemat să dea socoteală în Ziua Învierii: dacă este dreaptă, toate celelalte fapte vor fi drepte; dacă este stricată, toate celelalte fapte vor fi stricate. Ea îi deosebește pe musulman și pe necredincios: împlinirea ei este credință, iar pierderea ei este necredință și răzvrătire. Nu are religie cel care nu are rugăciune și nu are parte în Islam cel care abandonează rugăciunea.

Cine o păstrează va avea lumină în inimă, pe chip, în mormânt și la adunarea din Ziua Învierii; ea îi va fi salvare în acea Zi și va fi adunat împreună cu cei asupra cărora Allah Și-a revărsat binefacerea: profeții, cei deplin sinceri, martirii și cei drepți. Ce frumoși tovarăși sunt aceștia! Cine nu o păstrează nu va avea nici lumină, nici dovadă, nici salvare în Ziua Învierii și va fi adunat împreună cu Faraon, Hāmān, Qārūn și Ubayy ibn Ḫalaf. Allah să ne păzească!

43. Deprinderea copiilor cu îndemnul la bine

Al patruzeci și treilea învățământ: copiii trebuie deprinși de mici să poruncească binele și să oprească răul. Aceasta le folosește atât lor, cât și altora. Dacă un copil crește de mic chemând la bine, el însuși și ceilalți vor avea folos. Folosul lui este că, prin chemarea celorlalți, se apără de chemarea lor spre cele rele. Din vechime s-a spus: „Dacă nu chemi, vei fi chemat." Faptul că fiul cheamă la bine este, în sine, o apărare împotriva celor care cheamă la rău: ei îl cunosc astfel și își dau seama că nu au cale spre el. Cât despre folosul celorlalți, poate că prin el vor fi călăuziți oameni, iar călăuzirea lor va fi așezată în balanța faptelor sale bune. Profetul — Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace — a spus: „Dacă Allah călăuzește prin tine un singur om, este mai bine pentru tine decât să ai cămile roșii."[12]

12 Relatat de al-Buḫārī, nr. 3009, 3701 și 4210, din relatarea lui Sahl ibn Sa'd — Allah să fie mulțumit de el.

44. Îndemnul la răbdare

Al patruzeci și patrulea învățământ: îndemnul la răbdare îi privește îndeosebi pe cei care cheamă la Allah, poruncesc binele și opresc răul. Poziția lor cere multă răbdare:

﴿وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾

„Rabdă ceea ce te lovește! Aceasta ține de hotărârea în lucrurile de seamă."
Coranul, 31:17 (fragment)

45. Lucrurile de seamă cer suflete mari

Al patruzeci și cincilea învățământ: numai sufletele mari se ridică pentru a împlini lucrurile care cer hotărâre.

46. Avertizarea împotriva îngâmfării

Al patruzeci și șaselea învățământ: avertizarea împotriva laudei de sine și a îngâmfării, în cuvintele:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾

„Allah nu-l iubește pe niciun om îngâmfat și lăudăros."
Coranul, 31:18 (fragment)

Ibn Kaṯīr a spus: „«Îngâmfat», adică plin de admirație față de sine; «lăudăros», adică față de alții."[13]

47. Chemarea la cumpătare

Al patruzeci și șaptelea învățământ: chemarea la măsură și cumpătare:

13 Tafsīr Ibn Kaṯīr, 6/339.

﴿وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلۡأَصۡوَٰتِ لَصَوۡتُ ٱلۡحَمِيرِ﴾

„Fii cumpătat în mers și coboară-ți glasul! Cel mai urât dintre glasuri este glasul măgarilor."
Coranul, 31:19

48. Afirmarea iubirii ca atribut al lui Allah

Al patruzeci și optulea învățământ: afirmarea iubirii ca atribut al lui Allah, în cuvintele: „Allah nu-l iubește pe niciun om îngâmfat și lăudăros."

49. Chemarea la caracter nobil

Al patruzeci și nouălea învățământ: Legea islamică îi cheamă pe oameni la însușiri nobile și îi previne împotriva celor josnice.

50. Folosirea pildelor în învățare

Al cincizecilea învățământ: folosirea pildelor în învățare are o mare însemnătate. Cuvintele „Coboară-ți glasul! Cel mai urât dintre glasuri este glasul măgarilor" reprezintă o pildă puternică. Dacă ridicarea glasului într-un fel grosolan și respingător ar fi folositoare, ea nu ar fi fost specifică acestui animal, cunoscut pentru neghiobia și prostia lui.

Încheiere

Acestea sunt câteva dintre învățămintele desprinse din acest pasaj binecuvântat. În orice caz,

„îndemnurile pe care Luqmān i le-a dat fiului său reunesc temeliile înțelepciunii și le implică și pe cele nemenționate. Fiecare îndemn este însoțit de ceea ce îmboldește la împlinirea lui, dacă este o poruncă, ori la părăsirea lui, dacă este o interdicție.

Aceasta arată ceea ce am menționat în explicarea înțelepciunii: cunoașterea prescripțiilor, a rosturilor și a potrivirii lor. I-a

poruncit temelia religiei — tawḥīd — și l-a oprit de la asociere, arătându-i motivul care cere părăsirea ei. I-a poruncit bunătatea față de părinți și i-a arătat cauza care o cere. I-a poruncit să-I fie recunoscător Lui și părinților săi, apoi a făcut precizarea că bunătatea față de ei și ascultarea poruncilor lor sunt valabile atât timp cât nu-i poruncesc un păcat. Chiar și atunci nu trebuie să-i nesocotească, ci să le facă bine, deși nu îi ascultă când se străduiesc să-l îndrepte spre asociere. I-a poruncit să vegheze asupra sa știind că Allah îl vede și l-a făcut să se teamă de întâlnirea cu El, fiindcă El nu lasă nici cel mai mic, nici cel mai mare lucru, bun sau rău, fără să-l aducă.

L-a oprit de la trufie și i-a poruncit smerenia. L-a oprit de la semeție, îngâmfare și umblare trufașă și i-a poruncit liniștea în mișcări și în glas, oprindu-l de la contrariul ei. I-a poruncit să poruncească binele, să oprească răul, să împlinească rugăciunea și să aibă răbdare: prin rugăciune și răbdare, orice lucru devine ușor, după cum a spus Preaînaltul.

Se cuvine ca cel care dă asemenea îndemnuri să fie înzestrat cu înțelepciune și cunoscut pentru ea. De aceea, Allah, ca binefacere pentru el și pentru toți robii Săi, le-a istorisit din înțelepciunea lui ceea ce le poate sluji drept pildă frumoasă."[14]

Îl rog pe Allah, Preaslăvit și Preaînalt, prin numele Sale cele mai frumoase și prin atributele Sale sublime, să ne facă să tragem folos din ceea ce ne-a învățat, să facă din învățătura noastră un argument în favoarea noastră, nu împotriva noastră, și să ne dăruiască o cunoaștere folositoare și fapte drepte. Îl rog să-l răsplătească pe Luqmān cel Înțelept cu cea mai bună răsplată și să ne ierte pe noi, pe el și pe musulmani și musulmane, pe credincioși și credincioase, vii și morți. El este Cel Iertător, Cel Milostiv.

Allah Preaînaltul știe cel mai bine. Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace Profetului nostru Muḥammad, familiei sale și tuturor companionilor săi.

14 Tafsīr Ibn Saʿdī, p. 762.

Indice

îngâmfare	15, 30
înțelepciune	2, 6–7, 30
Luqmān	1–2, 4–7, 12–15, 17, 24–25, 29–30
părinți	17–19, 21, 30
răbdare	28, 30
recunoștință	7, 19
rugăciune	14, 27, 30
tawḥīd	15–16, 30

LECTURI PENTRU COMUNITATE

Învățăminte din povestea lui Luqmān

Cincizeci de învățăminte din îndemnurile coranice ale lui Luqmān: adorarea numai a lui Allah, recunoștința, grija față de părinți, educarea copiilor, rugăciunea și caracterul frumos.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro